

RIKSTEATERN

LÄRARHANDLEDNING
FÅR I STÖVLAR
ETT HISNANDE MUSIKÄVENTYR

OM LÄRARHANDLEDNINGEN

En mörk vinternatt ger sig Varg ut på jakt. På en enslig bondgård hittar han Får som han väcker och lurar med sig ut i skogen. Får har funnit en vän, men kan ett får verkligen vara kompis med en blodtörstig varg? Och vad händer när hungern sätter vänskapen på prov?

Denna handledning till musikföreställningen Får i stövlar ger olika ingångar in i ett samtal om barnens upplevelser av uppsättningen. Här finns en resumé av föreställningen och uppslag på olika frågor som kan sätta igång samtal om pjäsen. Därutöver finns en kortare samtalsguide för att i gruppen komma igång med samtal om vänskap, erfarenheter och vargar. Text och ackord till två av föreställningens visor hittar du längst bak i handledningen. Ytterligare tankar om hur teaterupplevelser kan bearbetas i skolan finns i skriften "Att öppna nya världar" som du kan beställa på Riksteaterns webbplats.

Samtalet efter en föreställning är precis som den kvalitativa teatern och dansen, en resa ut i okänd mark där frågorna är viktigare än svaren. I samtal öppnas möjligheter att möta tankar, känslor och sammanhang som vidgar våra referensramar och ger oss nya erfarenheter. Att samtala och diskutera är ett sätt att formulera och pröva antaganden, reflektera över erfarenheter och kritiskt granska olika påståenden och förhållanden.

Får i stövlar är en spännande historia med sånger och musik framförd av två skådespelare och tre musiker: fiol, gitarr och cello. Här får vi följa med på hisnande kalkfärder, bultande hjärtan, hjältemod, drömmar och mardrömmar. En gripande historia med många oväntade förvecklingar om en vänskap som inte ens den hungrigaste varg kan motstå...

Välkomna!

© Riksteatern 2011

RESUMÉ

Vargen kommer med en kälke rasslande efter sig. Han är på dåligt humör och sjunger om sin hunger i Hungersång. Plötsligt hör han något, han ser sig om och ropar efter någon på måfå.

Får vaknar. Varg berättar om sin hunger och Får erbjuder havre, gammalt bröd och lite hö. Men Varg är inte intresserad av det som bjuds. Han försöker ta sig närmare Får och föreslår att de ska åka kälke tillsammans. De ska åka till Erfarenheten. De sparkar iväg kälken och åker nerför backen medan de sjunger Kälksång tillsammans. När kälken stannat är de ute på den isbelagda sjön. Vargen konstaterar att de är alldeles ensamma. Han är hungrig och blir irriterad när Får föreslår att han ska leta efter en morot eller blåbär. Men när Får föreslår fisk lystrar Vargen och de börjar hoppa hopprep. De stampar och bankar på isen. Tillsammans sjunger de Stamp och knaksång. Plötsligt knakar det till, isen spricker och Varg faller i vaken. Får samlar alla sina krafter och drar till slut upp Varg ur vaken. Vargen är till synes livlös och Får försöker få liv i honom. Får släpar upp Varg på kälken och börjar gå medan hon sjunger Ensam i skogen.

De kommer fram till ett hus och Varg vaknar. De knackar på dörren men dörren går upp av sig självt. Får ropar och frågar om någon är hemma, ingen svarar. I huset finns en eldstad och en säng. Får tar av rocken på Varg och bäddar ner honom i sängen. Hon hittar en flaska med något gott i

som hon värmer och matar Varg med. Varg dricker ur och somnar bort. Snart börjar han grymta och drömma, yrar om fårkotletter. I drömmen kommer en kypare fram och ställer fram ett bord. Varg reser sig ur sängen och sätter sig till bords där stora bestick dukats fram.

Kyparen kommer in med ett silverfat, ställer det på bordet och lyfter på locket. På fatet ligger Får. Varg blir förfärad och börjar skälla på kyparen och beklagar sig över restaurangen. Får vaknar och undrar vad som pågår. Varg biter sig i handen. Han uppmanar Får att sticka iväg. Får menar att det inte går när Varg är sjuk. Men Varg står på sig och Får undrar om sjukdomen är smittsam. Varg lugnar ner sig och Får sjunger Sovsång. Får och varg somnar.

När dagen gryr vaknar Får. Hon smyger ut och ser namnskylden på dörren, VARG. Hon börjar nynna en melodi och går sedan iväg.

SAMTALSGUIDE

Vi kommer ihåg olika saker efter en föreställning och vi berörs på olika sätt av olika skeenden på scenen. Att tillsammans försöka beskriva och reflektera över vad som hände under en föreställning kan vara ett sätt att komma åt olika delar i pjäsen. Att föra samtalet från en beskrivande nivå över en associativ nivå till en mer personlig nivå kan vara ett sätt att komma förbi mer svepande omdömen som "bra" eller "dåligt". Nedan beskrivs hur ett samtal kan läggas upp.

Minnesrunda. I den första *beskrivande* fasen är tanken att eleverna i sina beskrivningar ska hålla sig så nära det som hände på scenen. Låt så många elever som möjligt bidra med olika delar fram till att hela pjäsen återberättats av barnen. En gemensam beskrivande minnesrunda blir på detta sätt en överenskommelse om vad som faktiskt hände på scenen. Prova gärna frågor som,

- Minns du hur det började?
- Hur många var de på scenen?
- Hur såg de olika karaktärerna ut?
- Hur rörde de sig?
- Var de ensamma, var för sig, eller var de tillsammans?
- Hur slutade föreställningen?

Beskrivningen bidrar till att påminna varandra om händelser som först kanske inte förefallit så viktiga men som kan visa sig ha haft stor betydelse för hur eleverna uppfattade och upplevde pjäsen.

Reflektionsrunda. En beskrivande del kan följas av frågor om hur eleverna *associerar* kring olika händelser i pjäsen. En första reflektionsrunda rör sig oftast om de associationer vi har gemensamt. Denna diskussion kan också handla om de delar man inte finner trovärdiga. Prova frågor som,

- Vad tänker du på i den scen du beskrev?
- Hur tänker de andra i gruppen om samma scen?

Personliga reflektioner. I den tredje nivån lyfter man fram mer *personliga associationer*, sådana eleverna kan vara ensamma om att ha. Prova frågor som,

- Kände du igen något av det som hände?
- Vad påminde de olika scenerna dig om?

TRE ORD PÅ VÄGEN...

Vänskap

Vad är **vänskap**? Hur vet man att man är vänner? Hur blir Får vän med Varg? Vi har samlat ihop några klassiska citat om vänskap som ni kan resonera om med barnen.

Behandla andra som du vill bli behandlad själv.

Publilius Syrus (85 f.Kr-43 f.Kr)

Varför ska alla bråka så, kan vi inte vara vänner och bara kramas istället?

Pex Tufesson

Enda sättet att få en vän är att vara en.

Ralph Waldo Emerson

Att ha många vänner är att inte ha några vänner.

Att kunna behålla sina vänner, är en större konst än att vinna dem.

Aristoteles

Den som vill ha en felfri vän, förblir ensam.

Det är inte alla vänner som ler.

Danska ordspråk

Rädsla

Föreställningen Får i stövlar är på många sätt skrämmande. En varg vill äta upp ett får och trots att de blir vänner vill var-

gen äta fåret. De första rädslorna som dyker upp hos små barn är oftast rädsla för främlingar och rädsla för separationer. Att vara rädd för främlingar är ju en bra och sund rädsla som gör att barnet känner gränser inför främlingar och på det viset inte ger sig in i farliga situationer. Men varför börjar Fåret egentligen prata med Varg?

Många barn i förskoleåldern har ofta stor rädsla för att någon nära anhörig eller nära vän ska dö. Hur är det med Varg, är han rädd för att Får ska dö?

Något annat som barn i förskoleåldern kan känna rädsla inför är att få ett sår eller en skada på sin kropp. Vad händer egentligen när Varg faller i vaken?

En vanlig rädsla hos förskolebarn är rädslan för mörker. De kan verkligen tro att det finns ett monster under sängen och troll i skogen. Hur upplever barnen Fårs ensamma vandring i skogen?

Ref: Tamm, Maare (2003). *Barn och rädsla*. Lund: Studentlitteratur

Erfarenhet

Vad är erfarenhet och var ligger den? I föreställningen tänker sig Varg Erfarenheten som ett land med mycket saft och klöver. För Får är det mycket guld stora torg och höga torn. Vad är erfarenhet och hur är man om man är erfaren? Kunnig, klok, van, säker, gammal försiktigkommen, mogen?

VARGEN KOMMER

Vargen har genom sagor och legender under århundraden skildrats som ond och blodtörstig. Samtidigt är hans kusin hunden "Människans bästa vän". Det finns många uttryck och talesätt om vargen som "vargatider", "vargavinter", "kasta åt vargarna", "varggrin", "glupsk som en varg", "varg i fårakläder" eller "ropa inte varg". Samtidigt förknippas vargen med ädelmod, frihet, vildmark, styrka, kraft, jaktduglighet och andra positiva värden.

En varg kan ensam döda en fullvuxen älg. Självklart kan den också döda en människa, vilket också har hänt - men nästan enbart under mycket speciella omständigheter. De flesta vargar är skygga och gör allt för att undvika människan.

Många generationer barn har fått sin bild av vargen genom sagan om Rödluvan och vargen, Vargen och killingarna, Peter och vargen, De tre små grisarna, och rader av andra blodisande berättelser. Får i stövlar är en i raden av kända varghistorier som ofta bygger på legender och folktro. En sådan berättelse handlar om en man som går in till bonden och berättar att en varg håller på att ta gässen nere vid ån....

...Männen går ner till ån och tar med sig en hund. Vargen och hunden börjar slåss. Männen försöker skrämma bort vargen genom att sparka snö på den. Vargen anfaller då den ena mannen och biter honom i sidan. Därefter rusar den på den andre mannen och biter honom i armen. De

skjuter efter vargen och träffar. Skadeskjuten och blödande lyckas vargen fly undan in i skogen. Lite senare samma dag kommer ett sällskap gåendes på en väg i närheten. Den skadade vargen dyker upp men är inte värre skadad än att han anfaller, ytterligare en person blir biten i ena armen. Senare samma dag har vargen nått prästgården. Prästen står och pratar med två arbetare som håller på att reparera en grind. Vargen som nu är utmattad försöker ta sig över gårdesgården intill grinden. Prästen skyndar fram och lyckas få tag i vargens ena bakben. Med slag och skott lyckas männen avliva den blodtörstiga besten.

Denna typ av sagor är vanliga även idag. Vad tänker barnen om vargen, har de sett en varg på djurparken eller har de egna historier om vargen?

SOV LILLA VARG

Bm E/G#
Sov lilla Varg

A Em Bm
Sov gott , sov hela natten

D A/C#
lilla Varg,

A Em Bm
här finns värme och vatten

D A/C# Bm A G
Oooo ...

G
sov hela natten

D A/C# Bm A G
Oooo-....

Em Bm E/G#...
sov hela natten

KÄLKSÅNG

G Em
Nu du lilla får ska du få se vad fort det går, nu ska vi åka!

G Em
Susar vi förbi varenda hare och varenda liten kråka

E7 Am D7 G
Vinder blåser i vårt hår! Här kommer Varg! Här kommer Får!

Em
Stjärnorna och månen visar oss vart vägen går (stjärnorna
och månen visar oss vart vägen går)

G Em
Går ju som en dans och vi ska åka någonstans där solen skiner
(där solen skiner)

G Em
Går ju som på räls och kylan biter i vår päls och vinden viner
(och vinden vin er)

E7 Am D7 G
Snön är vit som är den ska va', flingorna flyger, hej hurra!

Em
Stjärnorna och månen visar vägen dit vi ska (stjärnorna och
månen visar vägen dit vi ska)

Em
Ja, vägen dit vi ska (vägen dit vi ska), stjärnorna och månen
visar vägen dit vi ska!

FÅR I STÖVLAR

Får: **Mari Götesdotter**

Varg: **Göran Thorell**

Kyparen: **Jonas Åkerlund**

Gitarr: **Olle Lindvall**

Cello: **Emeli Jeremias**

Fiol: **Jonas Åkerlund**

Bearbetning, musik & sångtexter: **Klas Widén**

Regi: **Olle Törnqvist**

Scenografi & kostym: **Per A Jonson**

Mask: **Mihra Lindblom**

Ljus: **Claes Aller**

Scenmästare: **Karin Habolin**

Kostym/rekvisitatekniker och turnéledare:

Månika Wretman

Ljud/ljustekniker: **Jacob Eriksson**

Producent: **Jenny Engström**

Pressansvarig: **Erica Espling**

Ansvarig för skolmaterialet: **Isak Benyamine**

Foto: **Henrik Hedenius**

Affischen på sid 7: Grafisk form: **Stina Lundberg**

Illustration: **Anke Faust**

Efter boken *Får med stövlar* av **Maritgen Matter** i översättning av **Boerje Bohlin**. Originaltitel *Schaap met Laarsjes*
Förlag: **Em. Querido's Uitgeverij B.V.**